
Дослідження рівня готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами

Аліна Косовська

Кафедра спеціальної та інклюзивної педагогіки, факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID 0000-0002-3172-8075

Для цитування цієї статті:

Косовська Аліна. Дослідження рівня готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами. International Science Journal of Education & Linguistics. Vol. 2, No. 5, 2023, pp. 1-9. doi: 10.46299/j.isjel.20230205.01.

Надійшла до редакції: 03 червня 2023 р.; **Схвалено:** 15 вересня 2023 р.;

Опубліковано: 01 жовтня 2023 р.

Анотація. У статті висвітлено результати дослідження рівня готовності корекційних педагогів різних закладів для дітей з особливими освітніми потребами до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами відповідно до визначеної структури готовності до командної роботи. Визначено рівень сформованості у корекційних педагогів інклюзивних закладів загальної середньої освіти, спеціальних закладів загальної середньої освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, реабілітаційних закладів для дітей та спеціалізованого дитячого будинку таких структурних компонентів готовності до командної роботи як: ціннісно-мотиваційного, що включає в себе критерій цінності командної роботи, який передбачає ставлення до командної роботи її необхідність в професійній діяльності корекційного педагога та критерій мотивації до командної роботи, який полягає у прагненні корекційного педагога працювати в команді; змістового компоненту, що включає в себе категоріальний критерій, який передбачає наявність знань щодо загальної обізнаності командної роботи та процесуальний критерій, який полягає в обізнаності забезпечення командного підходу в навчанні дітей з особливими освітніми потребами; діяльнісного компоненту, що включає в себе адаптаційний критерій, який передбачає наявність умінь щодо забезпечення умов для роботи в команді та соціальний критерій, що полягає у наявності навичок командної взаємодії; особистісного компоненту, що об'єднує емоційний критерій, який передбачає емоційну обізнаність та комунікативно-організаторський критерій, який передбачає наявність комунікативних та організаторських здібностей у корекційних педагогів.

Ключові слова: командна робота, готовність, корекційний педагог, ціннісно-мотиваційний компонент, змістовий компонент, діяльнісний компонент, особистісний компонент, рівень сформованості.

1. Вступ

В процесі професійної діяльності корекційного педагога, постає необхідність в застосуванні командного підходу, який є основою роботи команд психолого-педагогічного супроводу в закладах для дітей з особливими освітніми потребами, обов'язковим учасником яких є корекційний педагог [1,2]. Тому готовність корекційних педагогів до командної роботи є запорукою ефективності забезпечення навчання дітей з особливими освітніми потребами в цілому та успішності професійної діяльності корекційного педагога зокрема.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом дослідження є командна робота в професійній діяльності корекційного педагога, зокрема в навчанні дітей з особливими освітніми потребами. Предметом дослідження є готовність корекційного педагога працювати в команді.

3. Ціль дослідження

Визначити у корекційних педагогів рівень готовності до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами.

4. Аналіз літератури

Вивчення проблемних питань командоутворення, зокрема особливостей створення команд та забезпечення командної форми роботи висвітлено в наукових працях зарубіжних та вітчизняних авторів, зокрема М. Белбін, Дж.Катценба, Б. Такман, К. Фопель, Л. Карамушка, О. Філь та інші. Застосування командного підходу у галузі спеціальної освіти, проблему командної взаємодії досліджували науковці: А. Каплієнко, С. Миронова, Т. Докучина, З. Ленів, О. Мартинчук, та інші. Однак питання щодо визначення рівня сформованості у корекційних педагогів готовності до командної роботи є не достатньо вивченим та потребує комплексного дослідження.

5. Методи дослідження

Ціннісно-мотиваційний компонент готовності до командної роботи визначався за допомогою розроблених опитувальників «Цінність командної роботи», «Мотивація до командної роботи» та стандартизованої методики діагностики особистості на мотивацію до успіху за Т. Елерсом[3]. Змістовий компонент визначався розробленими опитувальниками ЗКР№1 та №2 «зміст командної роботи». Діяльнісний компонент визначався за допомогою розробленого опитувальника «діяльність в командній роботі», модифікованої діагностики функціонально-рольових позицій за М. Белбіном [4]. та проведення спостереження за діяльністю роботи команд супроводу. Особистісний компонент визначався розробленим опитувальником емоційних станів, стандартизованою методикою діагностики емоційного інтелекту Ніколаса Холла[5], стандартизованим тестом «Уміння слухати»[6] та стандартизованою методикою виявлення і оцінки комунікативних і організаторських схильностей (КОС)[7].

6. Результати дослідження

У дослідженні взяли участь 50 респондентів із числа працюючих корекційних педагогів різних закладів для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема 36% (18 осіб) склали корекційні педагоги інклюзивних закладів загальної середньої освіти; 24% (12 осіб) склали корекційні педагоги спеціальних закладів загальної середньої освіти; 20% (10 осіб) були корекційні педагоги із інклюзивно-ресурсних центрів; по 10% (5 осіб) склали корекційні педагоги реабілітаційних закладів для дітей та спеціалізованого будинку дитини. Дослідження охопило 15 команд супроводу для дітей з особливими освітніми потребами.

За результатами дослідження показників критерію цінності командної роботи встановлено, що корекційні педагоги в загальному вбачають перевагу командної роботи, так як 68% із опитаних погоджуються з тим, що командні гравці мають високу цінність на ринку праці; також 71% респондентів вважають, що під час командної роботи не пригнічується індивідуальність її учасників та 98% із опитаних стверджують, що вбачають цінність

працювати в команді. Також, переважна більшість корекційних педагогів усвідомлюють, щокомандна взаємодія є ефективною в їх професійній діяльності, так як 75% із опитаних погоджуються з тим, що робота в команді приносить більше результативності ніж індивідуальна робота педагога. Однак, 25% із опитаних надають перевагу індивідуальній професійній діяльності, 42% корекційних педагогів частково погоджуються із такою позицією та лише 33% респондентів заперечують відповідну позицію у своїй професійній діяльності.

Досліджуючи у корекційних педагогів мотивацію до командної роботи, а саме прагнення працювати в команді, встановлено, що корекційні педагоги рівномірно вмотивовані до роботи в команді відносно задоволення особистих потреб як учасника команди так і спільної мети команди. Адже, при оцінюванні тверджень, опитувальника МКР, спрямованих на задоволення особистих потреб під час командної роботи, корекційні педагоги, розподіляючи бали за 5-ти бальною шкалою, оцінили відносно себе правильність тверджень в межах 4-5 балів – 80% із опитанихтверджують, що їм подобається працювати в команді, оскільки є з ким поспілкуватися; 66% респондентів бажають працювати в команді тому що є підтримка; 60 % опитаних корекційних педагогів прагнуть працювати в команді так як в команді можна отримати схвалення професійної компетентності зі сторони колег; 53% із опитаних бажають працювати в команді, оскільки в команді можна продемонструвати свій рівень знань, крім того, працюючи в команді, можна виконувати не весь обсяг роботи, а лише певні визначенні завдання. Розподіл балів в межах 4-5 балів був виявлений і при оцінюванні тверджень орієнтованих на спільну мету команди, зокрема 87% із опитаних прагнуть працювати в команді, оскільки в команді можна обговорити з різнопрофільними фахівцями всі можливі варіанти вирішення поставлених перед командою завдань, також можна обговорити нагальні проблеми, які виникають в їх професійній діяльності; 60% респондентів бажають працювати в команді, тому що результат спільно вирішених завдань продуктивніший ніж прийняття індивідуальних рішень; 47% із опитаних висловлюють свою згоду того, що команда може компенсувати власні недоліки роботи і тим зменшити акцентування власних невдач. Результати дослідження мотиваційного критерію за показником прагнення до успіху, визначеного за методикою Т. Елерса, подано на рис. 1

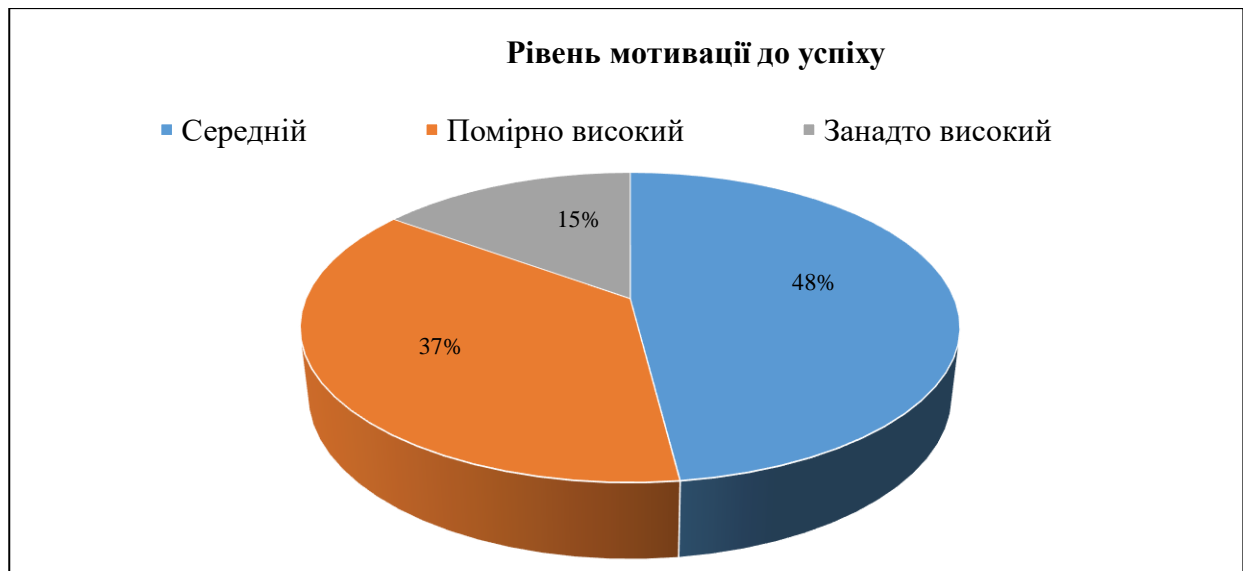

Рис. 1. Рівень сформованості у корекційних педагогів мотивації до успіху.

Згідно відсоткового співвідношення, що відображено на рис. 2.2.22, більшість опитаних корекційних педагогів, зокрема 48%, мають середній рівень мотивації до успіху, характерними ознаками якого є поєднання активних проявів до досягнення поставленої мети та високого рівня надії на досягнення успіху; у 37% респондентів сформувався помірно високий рівень мотивації до успіху, ознаками якого є наявність чітко виразної орієнтації на досягнення

поставлених цілей при цьому притаманне уникнення ситуацій у яких наявний високий рівень ризику; 15 % із опитаних мають занадто високий рівень мотивації до успіху, який характеризується чітко сформованим прагненням до досягнення успіху та мінімальністю в допущенні ризиків.

Отже, отримані результати дослідження *ціннісно-мотиваційного компоненту готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами*, дозволили визначити середній рівень його сформованості, характерними ознаками якого є наявне бачення корекційними педагогами переваг командної роботи, усвідомлення ефективності командної взаємодії в професійній діяльності корекційного педагога поєднане із частковим баченням ефективності індивідуальної роботи педагога, а також чітке усвідомлення цінності спільної діяльності в команді супроводу дітей з ООП. Крім того наявне прагнення працювати в команді, яке вмотивоване рівномірністю в поєднанні задоволення особистих потреб корекційного педагога як учасника команди, його самоствердження як особистості із орієнтацією на досягнення цілей команди. Також притаманне прагнення до успіху, що виражається в активних проявах досягнення мети із високою надією щодо її успіху в поєднанні із уникненням ситуацій з високим рівнем ризику.

За результатами дослідження показників категоріального критерію змістового компоненту готовності до командної роботи встановлено, що більшість опитаних корекційних педагогів розуміють основні поняття командної роботи. Оскільки, 73% із опитаних корекційних педагогів визначають термін «команда» як групу людей (фахівців) об'єднаних спільною метою; 27% респондентів тлумачать визначення команди як групу людей, що разом працюють над поставленими цілями. Визначаючи термін «командна робота» більшість корекційних педагогів (78% із опитаних) тлумачать його подібними між собою визначеннями, такими як: «узгоджена робота групи фахівців, що спрямована на вирішення спільних завдань», «злагоджена робота спеціалістів, яка дає видимий результат», «спільна робота колег з урахуванням думки кожного». Під розумінням терміну «командоутворення» 80% опитаних корекційних педагогів вбачають процес формування (створення) ефективної команди.

Також визначено часткову обізнаність корекційних педагогів в основних складових командної роботи (наукових підходах командоутворення, стадіях розвитку команди, типології команд, рольових позицій в команді). Так як тільки 13% із опитуваних правильно зазначили стадії розвитку команди, які виділили Дж. Катценбах та Д. Сміт (робоча група – псевдокоманда – потенційна команда – справжня команда – високоефективна команда). 49% із опитаних не орієнтуються в науково визначених стадіях розвитку команди так як не змогли визначити правильні стадії розвитку команди; 38% респондентів вказали, що їм маловідомі стадії розвитку команди; Оцінюючи свої знання щодо наукових підходів командоутворення, 75% із опитаних зазначили, що їм маловідомі концепції (наукові підходи) командоутворення. Визначаючи свою обізнаність в типології команд, 75% із опитаних корекційних педагогів зазначили, що в межах своєї професійної діяльності можуть бути учасниками консультативних команд, 50% респондентів віднесли себе до складу учасників міждисциплінарних та проектних команд. Обираючи необхідні рольові позиції для командної роботи, 75% респондентів правильно зазначили, що для роботи в команді необхідне функціонування всіх наведених в опитувальнику командних ролей.

Відповідно до результатів дослідження, визначено серед корекційних педагогів загальне орієнтування в принципах командної роботи. Більшість корекційних педагогів (83%) до принципів командної роботи відносять: принцип єдності мети; принцип міжособистісної взаємодії; принцип співробітництва; принцип зворотного зв'язку; принцип відповідальності та принцип взаємного доповнення. Однак принцип подвійної відповідальності, що є серед ключових принципів командної роботи, відзначили лише 25% із опитаних. Крім того, поза увагою залишився принцип консенсусу, який є невід'ємним для повноцінного функціонування командної роботи.

Досліджуючи серед корекційних педагогів обізнаність ознак командної роботи встановили, що 64% із опитаних мають середній рівень сформованого розуміння істотних ознак командної роботи, який характеризується наявністю часткового розуміння ознак командної роботи із певними труднощами в розмежуванні ознак командної роботи від ознак роботи звичайної робочої групи; 29% респондентів мають високий рівень розуміння ознак командної роботи, якому характерне повноцінне розуміння істотних ознак командної роботи та чітке розмежування ознак командної роботи від ознак роботи звичайної робочої групи; 7% із опитаних мають низький рівень обізнаності істотних ознак командної роботи, характерними ознаками якого є не розуміння істотних ознак командної роботи та не можливість відокремити ознаки командної роботи.

За результатами дослідження показників процесуального критерію змістового компоненту готовності до командної роботи визначено, що у корекційних педагогів наявні знання щодо нормативно-правового забезпечення командного підходу в освітньому процесі дітей з ООП та загальної обізнаності механізму реалізації роботи команди супроводу для дітей з особливими освітніми потребами. Так як, 78% корекційних педагогів, зазначили нормативно-правовим документом, що регламентує застосування командного підходу у навчанні дітей з ООП - Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти, затвердженого наказом МОН від 08.06.2018 № 609. Вказали всіх необхідних учасників команди супроводу дитини з ООП, що передбачені чинним законодавством України та чітко зазначили свої функціональні обов'язки як учасника команди супроводу. Більшість опитаних корекційних педагогів (65%) до механізму забезпечення командної роботи в навчанні дітей з особливими освітніми потребами відносять спільні засідання команди супроводу дитини з ООП. Проте, тільки 48% із опитаних обізнані в процесі спільного викладання (навчання), під яким розуміють організацію навчання у класі, коли спеціалісти (учитель та спеціальний педагог чи асистент учителя) разом здійснюють викладання в єдиному фізичному просторі (класі), у різноманітній за складом групі учнів, серед яких є діти з особливими освітніми потребами.

Отже, згідно результатів дослідження *змістового компоненту готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами, визначено середній рівень його сформованості*, який характеризується наявністю загального розумінням основних понять командної роботи та частковою обізнаністю в основних її складових, загальним орієнтуванням в принципах командної роботи та частковим розумінням істотних ознак командної роботи. Також, корекційні педагоги мають сформовану загальну систему знань щодо забезпечення командного підходу в процесі навчання (супроводу) дітей з особливими освітніми потребами, зокрема наявне розуміння нормативно-правового регулювання командного підходу в процесі навчання дітей з ООП та сутності професійної діяльності корекційного педагога в команді супроводу, а також притаманна загальна обізнаність механізму реалізації командної роботи в навчанні дітей з особливими освітніми потребами.

Досліджуючи показники адаптаційного критерію діяльнісного компоненту готовності до командної роботи встановлено, що 75% із опитаних прагнуть об'єднувати зусилля учасників команди в єдине ціле; 86% респондентів стверджують, що несуть відповідальність за належне виконання частини роботи яка на них була покладена; 50% із опитаних зазначають, що несуть відповідальність за результат виконання роботи іншого учасника команди у випадку його заміни; 67% корекційних педагогів впевнені, що надають перевагу об'єктивному оцінюванню ситуацій; 85% респондентів стверджують, що охоче працюють з іншими педагогами в інклюзивних класах в процесі спільного навчання.

Більшість опитаних корекційних педагогів намагаються створити умови інтенсивного співробітництва в команді, оскільки аналізуючи власну поведінку в команді, 83% респондентів стверджують, що діляться результатами своєї роботи з іншими учасниками команди; 80% корекційних педагогів вважають за потрібне ділитися власними методичними

напрацюваннями з іншими колегами – учасниками команди супроводу; 65% із опитаних прагнуть до рівноправного розподілу загального успіху роботи команди при цьому не виділяючи заслуги деяких учасників команди; однак, тільки 35% із опитаних орієнтуються на загальний успіх роботи команди; 50% респондентів зазначають, що їх робота в команді не залежить від роботи інших учасників команди; 42% із опитаних корекційних педагогів готові замінити в роботі колегу по команді у випадку її відсутності. Оцінюючи власні навички інтенсивного співробітництва в командній роботі з різними фахівцями, 67% із опитаних зазначили, що володіють відповідними навичками.

В ході дослідження визначили функціонально-рольові позиції, які корекційні педагоги здатні виконувати в командній роботі. Результати діагностики, згідно інтерпретацій модифікованого тесту М. Белбіна «Командні ролі», подано на рис. 2

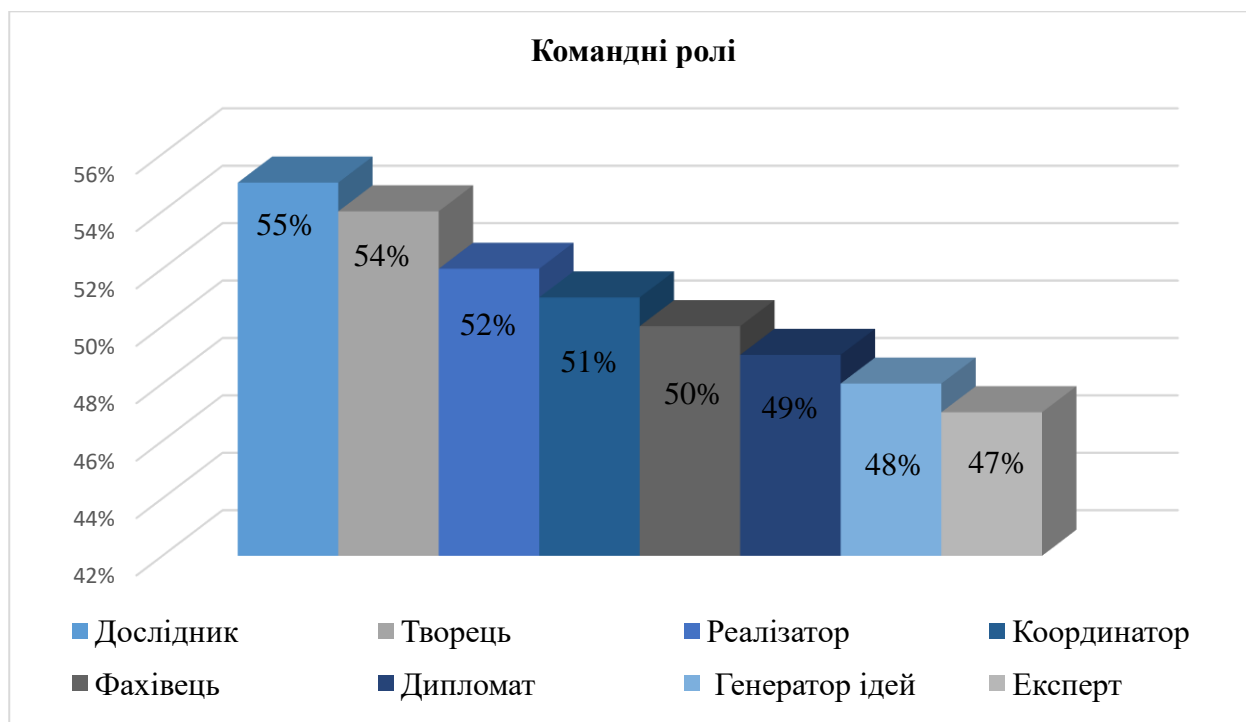

Рис. 2. Здатність корекційних педагогів виконувати командні ролі.

За результатами дослідження, що відображено на рис. 2, 55% із опитаних корекційних педагогів здатні в команді виконувати роль дослідника, з позиції якого в команді здійснюється пошук контактів, необхідних для реалізації мети команди; 54% респондентів спроможні до виконання ролі творця, який здатний в команді долати перешкоди, проявляючи напористість та сміливість; 52% із опитаних можуть займати рольову позицію реалізатора, який здатний перетворювати ідеї команди в практичні дії; 51% респондентів спроможні виконувати роль координатора, який делегує повноваження та стимулює в команді прийняття рішень; 50% корекційних педагогів здатні до виконання ролі фахівця, який характеризується відданістю справі у вузькій сфері; 49% із опитаних можуть займати в команді рольову позицію дипломата, який зазвичай в команді здатний попереджувати протиріччя між її учасниками; 48% респондентів здатні виконувати роль генератора ідей, який спроможний в команді вирішувати складні завдання; 47% із опитаних, можуть бути в команді експертами, функціональна позиція якого полягає в побудові стратегії команди та в об'єктивному оціненні ситуацій та дій учасників команди. Тобто, встановлено, що опитані корекційні педагоги можуть виконувати всі 8 командних ролей, проте їх функціональність не чітко виражена.

За результатами дослідження показників соціального критерію діяльнісного компоненту готовності до командної роботи встановлено, загальне прагнення корекційних педагогів до конструктивних міжособистісних взаємин в команді, так як, згідно результатів аналізу власної

поведінки під час роботи в команді, 89% із опитаних зазначають, що охоче діляться своїми професійними вміннями з іншими учасниками команди та готові планувати і розробляти навчальні заняття для дітей з ООП у співпраці з іншими фахівцями команди супроводу; 67% із опитаних корекційних педагогів, стверджують, що, будучи новачком у попередньо-сформованій команді, їм не складно знайти спільну мову з її учасниками; проте 58% із опитаних зазначають, що іноді з обережністю приймають нових учасників команди; 65% респондентів стверджують, що під час роботи в команді, завжди мають власну думку, яку в ході дискусії вдало доводять крім того їхні ідеї завжди обговорюються серед інших учасників команди; 83% із опитаних прагнуть до досягнення консенсусу при вирішенні спірних питань в команді.

Згідно результатів спостереження за діяльністю роботи команд психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП, встановлено, що в інклюзивних закладах загальної середньої освіти учасники команд психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП на 48% орієнтовані на досягнення спільної мети команди; в межах 51% в учасників команд сформовані навички інтенсивного співробітництва; на 53% в командах сформувались конструктивні міжособистісні взаємини між її учасниками; на 58% в учасників команд наявні професійні навички забезпечення супроводу дітей з ООП. Серед учасників команд супроводу дітей з особливими освітніми потребами спеціальних закладів загальної середньої освіти на 57% сформувались конструктивні міжособистісні взаємини; на 60% в учасників команд сформовані навички інтенсивного співробітництва; в межах 66% учасники команд орієнтовані на досягнення спільної мети команди; на 63% сформовано професійні навички забезпечення супроводу дітей з ООП. В командах інклюзивно-ресурсних центрах на 60% сформувалася в їх учасників орієнтація на досягнення спільної мети команди; на 52% в учасників команд розвинуті навички інтенсивного співробітництва; на 60% між учасниками команд сформувались конструктивні міжособистісні взаємини; на 65% в учасників команд наявні професійні навички забезпечення супроводу дітей з ООП. В командах супроводу реабілітаційних закладів для дітей, визначено наявність орієнтації їх учасників на досягнення спільної мети команди в межах 49%; сформованість навичок інтенсивного співробітництва в межах 51%; наявність конструктивних міжособистісних взаємини між учасниками команд в межах 56%; сформованість професійних навичок забезпечення супроводу дітей з ООП в межах 51%.

Отже, в результаті дослідження, діяльнісного компоненту готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами, визначено середній рівень його сформованості.

За результатами дослідження показників **емоційного критерію особистісного компоненту готовності до командної роботи** встановлено, часткову здатність корекційних педагогів щодо розпізнавання емоцій інших людей, зокрема більшість із опитаних можуть визначити за мімікою обличчя такі емоційні стани, як: задоволення, жадібність, смуток, здивування, сором'язливість, злість, задоволення, жадібність, смуток, однак такі емоції як хитрість, заздрість є мало обізнані серед корекційних педагогів.

Згідно отриманих результатів діагностики емоційного інтелекту Ніколаса Холла, встановлено, що 62% корекційних педагогів мають сформований середній рівень емоційного інтелекту; 22% респондентів мають сформований високий рівень емоційного інтелекту; 16% із опитаних сформувався низький рівень емоційного інтелекту.

Досліджуючи показники **комунікативно-організаторського критерію особистісного компоненту готовності корекційних педагогів до командної роботи** встановлено, що 53% із опитаних корекційних педагогів мають сформований високий рівень комунікативних здібностей, який характеризується активним проявом ініціативи у спілкуванні. 63% корекційних педагогів володіють організаторськими здібностями на високому рівні. У 56% респондентів уміння слухати інших сформувалося на середньому рівні, характерною ознакою якого є здатність слухати співрозмовника, із частковим його перериванням. Отже, у

корекційних педагогів встановлено *середній рівень сформованості комунікативно-організаторського критерію особистісного компоненту готовності до командної роботи*, відповідно якого корекційні педагоги є в загальному емоційно обізнаними, більшість із опитаних мають сформовані комунікативно-організаторські здібності та здатні слухати інших своїх співрозмовників по команді.

7. Висновки

В результаті проведеного дослідження, визначено середній рівень готовності корекційних педагогів до командної роботи, характерними ознаками якого є усвідомлення корекційними педагогами цінності командної роботи із частковим баченням результативності індивідуальної роботи педагога, загальна вмотивованість до роботи в команді та прагнення до успіху, що виражається в активних проявах досягнення поставлених цілей. Також наявне розуміння загальних термінів феномену командної роботи з частковою обізнаністю в основних складових командної роботи. Наявна здатність до виконання командних ролей, загальне бачення процесу досягнення мети команди із переважністю орієнтації на власний результат роботи, прагнення до інтенсивного співробітництва в команді та побудови конструктивних міжособистісних взаємин між її учасниками. Присутні навички забезпечення належного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, які потребують вдосконалення. Сформована загальна емоційна обізнаність, наявне вміння слухати інших, та здатність до комунікативних та організаторських здібностей. Перспективність подальшого дослідження вбачаються в удосконаленні наявних навичок командної роботи та у формуванні сталої компетентності командної роботи в професійній діяльності корекційного педагога, що можливе шляхом проведення тренінгів з командної взаємодії.

Список літератури:

- 1) Каплієнко А.І. Формування готовності майбутніх фахівців спеціальної освіти до командної роботи в умовах інклюзії. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.03 корекційна педагогіка. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені М. Ярмаченка НАПН України, Київ, 2022. 246 ст.
- 2) Мартинчук О. В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі : Монографія. К. : Центр учбової літератури, 2018. 430 с.
- 3) Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса. (Опитувальник Т. Елерса для вивчення мотивації досягнення успіху) веб-сайт. URL: <http://um.co.ua/14/14-5/14-58142.html> (дата звернення: 30.06.2023).
- 4) Тест «Ролі в команді» (Тест Белбіна). веб-сайт. URL: <http://tests.puet.edu.ua/files/test2-2.pdf> (дата звернення: 10.07.2023).
- 5) Діагностика "емоційного інтелекту" (Н. Холл) веб-сайт. URL: <https://www.pdau.edu.ua/content/diagnostyka-emocijnogo-intelektu-n-holl> (дата звернення: 10.07.2023).
- 6) Козирев Г. І. Політична конфліктологія: навчальний посібник. - М.: ВД «ФОРУМ»: ИНФРА-М. (Вища освіта), 2008. 432 с.
- 7) Тест «Оцінка комунікабельності та організаторських здібностей» веб-сайт. URL: https://inv.vntu.edu.ua/ukr/index.php?option=com_content&view=article&id=736:test-otsinka-komunikabelnosti-ta-orhanizatorskykh-zdibnostei-z-kliuchem&catid=41&Itemid=967 (дата звернення: 10.07.2023).
- 8) Карамушка Л.М. Технологія формування управлінської команди освітньої організації / Л.М. Карамушка, Н.І. Клокар, О.А. Філь. Біла Церква : КОПОПК, 2008. 64 с
- 9) Катценбах Дж., Смит Д. Командный подход. Создание высокоэффективной организации [пер. с англ.] / Катценбах Дж., Смит Д. - М: Альпина Паблицер, 2013. 376 с.

10) Tuckman B. Developmental Sequence in Small Groups / B.W. Tuckman. // Psychological Bulletin. 1965. С. pp. 384–399.

11) Геллерт М. Все о командообразовании = Teamarbeit, t e a m e n t w i c k l u n g , teamberatung: руководство для тренеров / М. Геллерт, К. Новак. - пер. с нем. - М.: Вершина, 2006.

12) Фопель К.Создание команды. Психологические игры и упражнения/ Пер. с нем. М.: Генезис, 2003. 400 с.

13) Маргерисон Ч.Д. Колесо командного управления: путь к успеху через систему управления командой [пер. с англ.] / Чарльз Дж. Маргерисон. Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2004. 208 с.

14) Tuckman B.W., Jensen M.A. Stages of small group development revisited // Group and Organizational Studies, 1977, vol. 4, p. 419–427.

15) Горбунова В.В. Технології командотворення: коротка систематика та аналіз обмежень. Актуальні проблеми психології: зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України; Т. 1: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. за ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки. К., 2012. Вип. 33. С. 43-47.

Study of the level of readiness of correctional teachers for teamwork in teaching children with special educational needs

Alina Kosovska

Department of Special and Inclusive Pedagogy, Faculty of correctional and social pedagogy and psychology, Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ohienko, Kamianets-Podilskyi, Ukraine

Abstract: The article shows the results of raising the level of readiness of corrective teachers of various backgrounds for children with special lighting needs to teamwork in trained children with special lighting needs, up to the indicated structure of readiness to team work. Appointed the level of formation in correctional teachers in inclusive mortgages of central secondary education, special mortgages in central secondary education, inclusive resource centers, rehabilitation mortgages for children and a special child care home such structural components of readiness to teamwork as: valuable and motivational, which includes the criterion of the value of team work, which transfers the status to team work and the need in the professional activity of a correctional teacher and the criterion of motivation to team work, which angry correctional teacher to practice in the team; substantive component, which includes a categorical criterion, which conveys the knowledge of the general knowledge of the team work and the procedural criterion, which is used in the knowledge of the safety of the command approach in the training of children with special knowledge other needs; a dynamic component, which includes an adaptive criterion, which conveys the ability to reduce the availability of brains for work in a team and the social criterion that influences the ability to become a team player; a special component, which combines emotional criteria, which conveys emotional awareness and communicative and organizational criteria, which conveys the visibility of communicative and organizational skills among correctional teachers.

Key words: teamwork, readiness, corrective teacher, value-motivational component, change component, active component, special component, formation rate.
